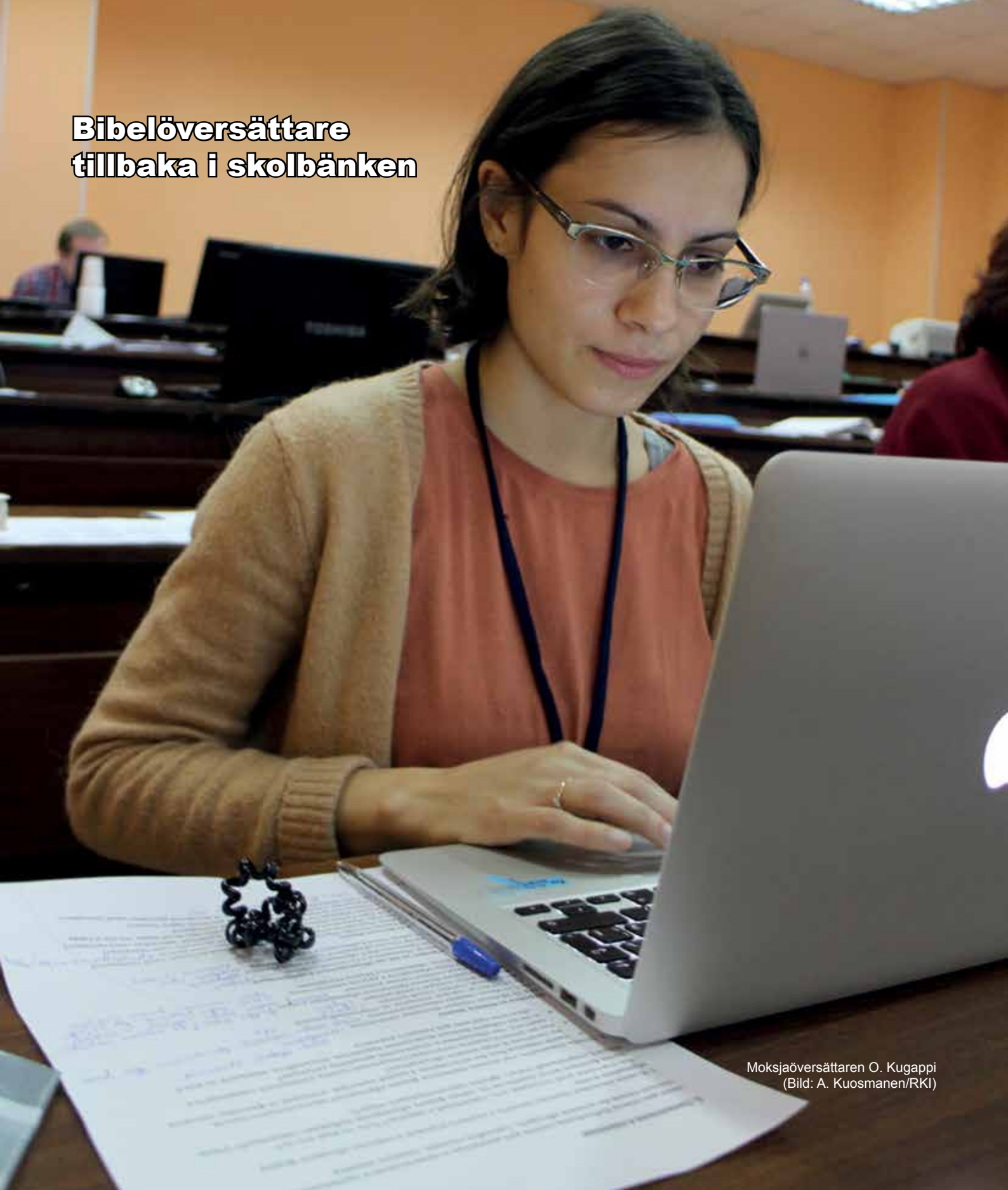

Bibelöversättare tillbaka i skolbänken

Bibelöversättare och översättningsgranskare från olika språkgrupper i Ryssland

ÖVERBRYGGA KLYFTAN

BIBELÖVERSÄTTARNA LÄR SIG OM KULTURSKILLNADER

Larisa och Tiina - mari teamet

Tamara, Mirjam och Tatjana - erzjämordvinska teamet

Bibelöversättare och översättningsgranskare från olika språkgrupper i Ryssland samlades till Mendelejevo nära Moskva 27-30 oktober för att studera bibelöversättning i ljuset av kulturskillnader.

Temat var *"Translating the Bible: Bridge the gap"* (Bibelöversättning: Överbrygga klyftan). Med klyftan menar man skillnader i kultur mellan Bibelns olika epok och folk och de folk som vi översätter för. Bibelöversättaren är en brobyggare mellan olika kulturer. Dennes uppgift är att förmedla Bibelns kultur – uppfattningar, värderingar och betydelse av olika uttryck. Å andra sidan är översättarens uppgift att förstå den kultur som man översätter till så bra att Bibelns kultur och betydelse förmedlas till läsarna på ett förståeligt

och godtagbart sätt. Än en gång kunde man konstatera det faktum att bibelöversättarna står inför en stor och inspirerande utmaning!

Översättningsgranskare **Anne Kuosmanen** berättar: "Vi lärde oss nya saker, bl.a. om ära och skam i Bibeln, det romerska samhällets patronatsystem, hur man översätter olika tilltalsord, livet i den tidiga kyrkan, olika faktorer som påverkar världsåskådning och namn på andeväsen i olika kulturer. Jag själv blev djupt berörd av det faktum att Kristi lidande inte enbart innebar en fysisk smärta, utan att han även bar en extrem skam och förnedring.

Förutom intressanta föreläsningar drog vårt översättningsteam nytta av de praktiska övningarna där vi funderade över våra egna översättnings-

lösningar i ljuset av kulturskillnader. Till några ställen i Nya Testamentet hittade vi, med hjälp av det vi lärt oss, ännu tydligare översättningar."

Raisa Petrova som översätter till komipermjakiska konstaterar: "Seminarier är viktiga för oss översättare. Vi lär oss förstå Bibeln ännu djupare, vi får koncentrera oss på att tillsammans fundera över översättningsproblem och vi kan uppleva gemenskap med andra översättare. Jag har fått mer kunskaper och kraft i mitt arbete!"

Olga Kugappi, översättaren för moksjamordvinska berättar: "Seminarier var mycket intressant, vi verkligen sög åt oss information. För oss i moksjateamet som förbereder Nya Testamentet var undervisningen väldigt aktuell. Vi fick många praktiska tips som vi hann ta hänsyn till när vi gjorde de sista rättelserna.

'LÅT MIG VARA, KVINNA'

Under flera föreläsningar behandlades berättelsen om bröllopet i Kana (Joh. 2:1-12). Det var väldigt lärorikt att få bakgrundsinformation om hebreisk kultur: på Jesu tid firade man bröllop i 7 dagar och det var en hederssak för brudgummens familj att det fanns mat och dryck i överflöd, det fick inte ta slut. Att vinet tog slut på bröllopet i Kana var ytterst skamligt. Jesu mor ville hjälpa till och vände sig därför till sin son.

Jesu svar till sin mor: 'Låt mig vara, kvinna', har varit ett svårt ställe att översätta. För dem som läst texten har tilltalet låtit så opassande att i vår översättning ersatte vi ordet "kvinna" med uttrycket "min mor". Nu lärde vi oss att i den judiska kulturen var ordet "kvinna" ett normalt och artigt sätt att tilltala – men en son använde det aldrig.

När Jesus gjorde så hade det en speciell betydelse. Jesu avsikt var inte

Raisa och Anne - komipermjakiska teamet

att vara oartig mot sin mor utan att vara lydlig mot sin Far och agera till Hans ära. Inte mor Maria utan enbart Fadern fick bestämma när han skulle agera. Maria förstod detta och blev inte sårad eller tillrättavisade honom utan sade till tjänarna: 'Gör det han säger åt er'.

Jesus utförde sitt första tecken genom att förvandla vatten till vin och Ordet säger att han på så sätt uppenbarade sin härlighet. Ordet "kvinna" får man alltså inte översätta med ordet "min mor". Vi var tvungna att rätta till vår text. Enbart ordet "kvinna", på moksjanska "ava", kändes ändå så extremt ohövligt, för moksjafolket tilltalar inte så bryskt en annan människa. Vad skulle vi göra? Vi skulle behöva bevara budskapet i grundtexten och hitta en bro mellan hebreisk och moksjansk samtalskultur. Den bron blev ett litet ord "vaj" som mjukade upp det hela, en suck eller interjektion som betyder oj. Så i den moksjanska översättningen tilltalar Jesus sin mor: 'Vaj, ava!' – översatt: Oj, kvinna!

Jesus använde två gånger ordet 'kvinna' när han tilltalade sin mor. Den andra gången var i berättelsen om korsfästelsen: När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade sade han till sin mor: 'Kvinna, där är din son.' (Joh. 19:26) Där uttryckte Jesus att han lydte Guds lag genom att ta hand om sin mor".

DE VÄNTAR IVRIGT

Nina Vattuleva från komisyryjanska teamet berättar om sina upplevelser: "Jag är jättetacksam för seminariet som ordnades i Mendejevo eftersom det var mycket nyttigt för vårt arbete. Efter seminariet har jag och min kollega **Nadezjda Gapova** pratat mycket om hur vi tillämpar det som vi lärt oss i vårt arbete. Vi har redan hunnit förmedla det vi lärde oss till andra. Kristna i våra byar vet alltid om våra seminarier och ber för dem. Och naturligtvis väntar de ivrigt på att vi delar med oss till dem av bibelkunskap. Omedelbart när vi kommit hem berättade vi därför om det som vi hade lärt oss för kristna i en by. Det var underbart att berätta för dem vad vi hade lärt oss om Jesu lidande, Guds namns djupa betydelse, om begreppen skam och ära i hebreisk kultur och så vidare. Herren är underbar! Genom bibelöversättningsarbetet förmedlas välsignelse

Raii, Nina, Nadezjda och Iraida - komisyryjanska teamet

till de kristna. Och på detta vis ökar förståelsen för Bibeln för oss bibelöversättare och även andra kristna och vår tillit till vår Herre och Hans Ord växer. När vi lär känna Herren och Hans Ord mer, förnyas vi och rotar oss ännu djupare i Kristus och förenas mer och mer helhjärtat i Guds familj, församlingen.

Ett speciellt tack till alla förebedjare! Tack för er trofasthet – den sänder oss budskapet: låt oss vara trogna Gud och Hans sak ända till slutet. Att översätta Bibeln eller att be är inget arbete för oss, det innebär delaktighet i Guds stora plan. Jag är med i Guds plan – och det fyller mig med tacksamhet, glädje och kraft!”

SLAV OCH HERRE

Larisa Orzajeva, mariöversättaren rapporterar: ”Föreläsningarna öppnade mycket nytt från Bibelns värld. I fortsättningen försöker jag vara ännu noggrannare: i varje text måste man noga söka finna vad den egentligen talar om. Översättningen måste förmedla det rätta innehållet i

bibeltextern i fråga, inte översättarens egna tankar.

Vi hörde väldigt intressanta föreläsningar om Romarrikets komplicerade nät av välgörare. Jag hade ingen aning om att om en herre frigav sin slav åtnjöt denne fortfarande fördelarna från sin herre. Slavens herre blev en välgörare till vilken den frigivne slaven kunde vända sig till i vilket ärende som helst när han behövde hjälp. Han hade rätt till det. Om herren inte kunde hjälpa honom, hade slaven rätt att be om hjälp från någon annan slavs herre. På så sätt bildades ett helt nätverk av ”frigivna – välgörare” där ”de frigivna”, de före detta slavar, skulle visa tacksamhet och respekt mot sina ”välgörare”. Det var någonting revolutionerande när i detta samhälle slavar och deras herrar mötte varandra jämlika i församlingen. Gud var båda deras välgörare och de kunde vända sig till Honom och ge Honom tacksamhet och ära.

I seminariet deltog bibelöversättare av olika nationaliteter. Under grupparbetena diskuterades ofta de egna

folkens hedniska tro. Eftersom hedendom är vanlig bland sådana folk som inte har Bibeln dök detta ämne ständigt upp. Onekligen är det ett intressant ämne vad gäller folklore. En bibelöversättare kan inte heller ignorera detta, för när Jesus drev ut onda andar måste jag som översättare fundera på vilket namn jag använder för andarna. Men även om man möter dessa saker tycker jag att det inte är bra att fördjupa sig för mycket i ämnet. Jag undviker att prata om onda andar. Jag vill prata om Jesus och berätta om vad Han har gjort och kan göra för vårt folk.”

Månadens
projekt

Ge din julgåva till stöd för våra bibelöversättare och granskare. Bland dem finns det flera som saknar understöd.

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!

**Tack för ditt stöd
och dina gåvor
under det gångna året!**

*”Ära i höjden åt Gud och på jorden fred
åt dem han har utvalt.”*

 Följ oss på Facebook

Institutet för Bibelöversättning

Box 20100, 104 60 Stockholm
Tel. 08-722 23 40, Fax 08-722 23 45
e-post info@IBTnet.org
Bankgiro 148-3189

Raamatunkäännösinstituutti

Pl. 272, FI-00531 Helsinki, Finland
Tel. 09-774 43 50, Fax 09-739 795
e-post info.fin@IBTnet.org
Nordea Finland 206518-17911

IFB Nyheter

är gratis
och utkommer 11 gånger per år
Ansvarig utgivare: Branislav Kalcevic
Tryck: Skilltryck AB, Skillingaryd